

EduAkademia.pl

prace naukowe na zlecenie

Budzet-gminy-praca-magisterska-pdf-83

ZNACZENIE FUNDUSZY UNII EUROPEJSKIEJ
W FINANSOWANIU ZADAŃ GMINY
NA PRZYKŁADZIE GMIN
WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
AN APPLICATION OF THE EUROPEAN
UNION FUNDS IN COMMUNITIES

Summary

Communities are the beneficiaries of the union funds within the framework of particular aims, priorities and programmes. The character of development policy pursued by self-governments still makes use of appearing possibilities in insignificant degree. It is necessary to innovate the local financial management policy and indicate the targets and tools ensuring their realisation. The ability of gaining financial means from all possible resources, especially in the field of technical and social infrastructure, environmental protection and fighting unemployment decides about development of the community.

1. Uwagi wstępne

Trójstopniowy podział terytorialny państwa wiąże się z decentralizacją zadań i kompetencji dotyczących zagadnienia wspierania inicjatyw gospodarczych. Konsekwencją funkcjonującego rozwiązania jest przeniesienie środka ciężkości w zakresie kształtowania warunków dla rozwoju przedsiębiorczości na najniższy szczebel działalności samorządu terytorialnego, jakim są gminy. Charakter prowadzonej przez samorządy polityki rozwojowej wciąż jeszcze wykorzystuje istniejące możliwości w nieznacznym stopniu. Potrzebne jest

wprowadzenie zmian w zakresie polityki zarządzania finansami lokalnymi oraz wskazanie celów i narzędzi zapewniających ich realizację. Umiejętność pozyskiwania środków z wszelkich możliwych źródeł, zwłaszcza w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej, ochrony środowiska naturalnego oraz zwalczania bezrobocia, decyduje o rozwoju gminy.

* mgr, Studium Doktoranckie Akademii Ekonomicznej w Krakowie.

2

157

Celem polityki Unii Europejskiej jest dążenie do wzmacniania spójności społeczno-gospodarczej Wspólnoty. Realizacji tego celu służą środki gromadzone w budżecie UE oraz środki krajów członkowskich. Fundusze strukturalne są podstawowym instrumentem polityki regionalnej UE. Samorząd terytorialny w Polsce jest jednym z głównych podmiotów kreujących i realizujących politykę rozwoju oraz jednym z najważniejszych beneficjentów środków unijnych w ramach poszczególnych celów, priorytetów i programów. Praca zawiera charakterystykę zadań gmin i źródeł ich finansowania ze szczególnym uwzględnieniem środków unijnych. Celem pracy jest określenie roli sprawnej absorpcji środków z UE w finansowaniu inwestycji gminnych. Badaniami objęto gminę Czarna i Żyraków w województwie podkarpackim.

2. Zadania gminy i źródła ich finansowania

Podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest gmina [Konstytucja RP 1997], która tworzy wspólnotę posiadającą osobowość prawną. Zadania własne gminy realizowane są przez nią samodzielnie, we własnym imieniu i na własną odpowiedzialność [Patrzalek, s. 18]. Ustawa o samorządzie gminnym powierza gminie zaspokajanie zbiorowych potrzeb w zakresie ochrony środowiska i przyrody, gospodarki wodnej, gminnych dróg i mostów, zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, oczyszczalni ścieków komunalnych, organizacji wysypisk, edukacji, kultury itp.. W ogólnym ujęciu zadania te są realizowane ze środków własnych i subwencji należnych z tytułu prawa. Samorząd terytorialny funkcjonuje w ramach i z upoważnienia państwa. To państwo określa zakres działania poszczególnych szczebli samorządowych, normuje ich ustrój prawny i wyposaża je w środki finansowe [Kosek-Wojnar, 2002, s. 13]. Zadania własne gminy można podzielić na obligatoryjne i fakultatywne - realizowane, gdy jednostka dysponuje wystarczającymi środkami. Natomiast zadania zlecone ustawowo – na obligatoryjne lub powierzone na podstawie porozumienia z przekazującym zadanie organem administracji rządowej lub inną jednostką samorządu terytorialnego. Ustawa o samorządzie gminnym określa, że gmina może prowadzić działalność gospodarczą wykraczającą poza zadania o charakterze użyteczności publicznej wyłącznie w przypadkach określonych w ustawie o gospodarce komunalnej. Zakres działania gminy jest zróżnicowany i szeroki. Koncentruje się on na wykonywaniu zadań w sferze lokalnych usług publicznych i w sferze zagospodarowania przestrzennego oraz w dziedzinach, na których funkcjonowanie władze gminy mogą oddziaływać poprzez stosowne narzędzia. Gmina może osiągać ważne cele rozwoju lokalnego, dotyczące utrzymania i tworzenia nowych miejsc pracy, dążenia do poprawy funkcjonowania lokalnej infrastruktury technicznej i społecznej, zwalczania monopolistów i rozwijania konkurencji [Patrzalek 2004, s. 21].

3

158

Gmina ma zapewnione stałe dochody pochodzące zarówno ze źródeł włas-

nych, jak i dochodów publicznych. Zgodnie z art. 168 Konstytucji RP gmina ma prawo ustalania wysokości podatków i opłat lokalnych w zakresie określonym ustawowo. Może również samodzielnie regulować ich wysokość, kształtując wielkość wpływów poprzez przyjmowanie stawek, jak i stosowanie odpowiednich zwolnień i ulg. Gmina nie ma prawa wprowadzania własnych podatków i opłat nie przewidzianych w ustawie.

Podział dochodów pomiędzy państwo a samorząd terytorialny określa ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Głównym źródłem dochodów własnych gminy są dochody z podatków i opłat. Na mocy ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego udziały w państwowych podatkach dochodowych, tj. podatku dochodowym od osób fizycznych – PIT oraz podatku dochodowym od osób prawnych – CIT, zostały uznane za dochody własne JST [Ustawa, 2003]. Gmina ma prawo czerpać z części dochodów z podatku, który co do zasady stanowi źródło dochodów budżetu państwa. Ponadto mogą nimi być:

- środki pochodzące ze źródeł zagranicznych nie podlegające zwrotowi;
- środki pochodzące z Unii Europejskiej;
- inne środki określone w odrębnych przepisach.

Dochody obligatoryjne to podatki, opłaty i inne wpływy określone ustawowo, dochody z majątku gminy, subwencja ogólna z budżetu państwa. Potencjalne źródło dochodów stanowią również dotacje celowe na realizację zadań zleconych, wpływy z samoopodatkowania mieszkańców, spadki, zapisy i darowizny itp. Obok dochodów podatkowych, samorządy uzyskują dochody z opłat za świadczone lokalnie usługi oraz z dysponowania majątkiem komunalnym. Mogą tą drogą osiągnąć duże zyski, jednak gmina jako podmiot publiczny powinna kierować się przede wszystkim względem społecznym, a nie chęcią osiągnięcia korzyści majątkowych [Kopańska 2003, s. 34].

Zdolność finansowa jednostki samorządu terytorialnego, w odniesieniu do współfinansowania projektów unijnych, uzależniona jest od instrumentów współfinansowania rozwoju regionalnego z zasobów centralnych, w tym z budżetu państwa [Monitor 5/2007, s. 64]. Szczupłość środków własnych, jakimi dysponują gminy, oraz szeroki zakres działania sprawia, że konieczne staje się sięganie do zwrotnych źródeł, tj. kredytów, pożyczek i emisji obligacji. Środki pozyskiwane w ten sposób traktowane są jednak nie jako dochody, ale przychody gmin, które umożliwiają realizację poważniejszych przedsięwzięć gospodarczych, gdyż pozwalają uzyskać stosunkowo szybko znaczną ilość środków finansowych koniecznych do wykonania danego zadania lub zadań inwestycyjnych [Kalisiak, Roluch 2000, s. 184].

4

159

3. Dostępność funduszy unijnych oraz możliwości ich pozyskiwania przez gminy

Począwszy od 1989 r. Polska stała się beneficjentem wielu zagranicznych instytucji, które wspierają transformację gospodarki naszego kraju. Znaczna część tej pomocy kierowana jest pośrednio lub bezpośrednio do jednostek samorządu terytorialnego. Programy pomocowe obok wsparcia merytorycznego czy technicznego, oferują dotacje na inwestycje związane z zadaniami świadczonymi przez samorządy. Szczególne znaczenie, ze względu na wolumen pomocy, mają środki pochodzące z programów Unii Europejskiej, a od 1 maja 2004 r. właściwych funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności [Kopańska

2003, s. 47].

Od 2000 r. samorządy lokalne mogły korzystać z funduszy przedakcesyjnych, które miały cel infrastrukturalny i instytucjonalny – oznaczający przygotowanie podmiotów publicznych, w tym administracji samorządowej do korzystania z funduszy strukturalnych [Nawrot 2003, s. 193]. W ramach środków przedakcesyjnych Polska mogła korzystać z pomocy w ramach programów pomocowych: Phare, Ispa i Sapard.

Phare był programem bezzwrotnej pomocy finansowej UE dla państw Europy Środkowej, przeznaczony na rozwój instytucjonalny i wsparcie inwestycyjne. Wspierał na rzecz przedsiębiorczości; gminy mogły otrzymać środki finansowe na infrastrukturę.

Program Sapard utworzony dla wsparcia modernizacji rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich oraz uzyskania członkostwa w UE, kierowany był głównie do gmin. O dofinansowanie z programu ISPA, służącego ujednoczeniu poziomu rozwoju infrastruktury technicznej w państwach ubiegających się o członkostwo w UE w zakresie transportu i ochrony środowiska, ubiegać się mogły tylko podmioty publiczne. Po akcesji zobowiązania płatnicze funduszu przejął Fundusz Spójności.

Obok efektów infrastrukturalnych korzystanie przez samorządy lokalne z funduszy przedakcesyjnych dało możliwość uzyskania doświadczenia i przygotowywania się do pozyskiwania funduszy strukturalnych.

1 maja 2004 r. programy przedakcesyjne zostały zastąpione przez instrumenty wspólnotowej polityki regionalnej – fundusze strukturalne:

- 1) Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (zmniejszenie dysproporcji w poziomie rozwoju pomiędzy różnymi obszarami Unii);
- 2) Europejski Fundusz Społeczny (poprawa możliwości uzyskania zatrudnienia w UE);
- 3) Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (wsparcie dla narodowych programów pomocy dla rolnictwa, wsparcie rozwoju obszarów wiejskich);

5

160

- 4) Instrument Finansowy Rozwoju Rybołówstwa (wsparcie restrukturyzacji rybołówstwa).

Odrębnie występuje Fundusz Spójności (istniejący od 1993 r.), choć zasadniczo także i on służy finansowaniu przemian strukturalnych, ma jednak swe dodatkowe specyficzne cele oraz nieco odmienne zasady funkcjonowania. Zadaniem funduszy strukturalnych jest wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarek krajów UE, zwiększenie spójności ekonomicznej i społecznej Unii. Samorząd wyznacza regiony, w których będą realizowane projekty, określa ilości środków przekazanych na region i typ działań służących spójności gospodarczo-społecznej. Podejmuje także działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, wspierania przepływu innowacji i dobrych praktyk do regionu oraz inwestycji w dorobek kulturowy i turystykę. Zgodnie z obowiązującymi zasadami, ogół wydatków z funduszy strukturalnych przeznaczają się na realizację [Oręziak 2004, s. 151]:

1. celów priorytetowych (wspieranie rozwoju regionów opóźnionych, modernizacja systemów oświaty, doskonalenia zawodowego i zatrudnienia);
2. inicjatyw wspólnotowych;

3. przedsięwzięć innowacyjnych oraz pomocy technicznej.

Zarówno wolumen pomocy, jak i różnorodność jej kierunków sprawia, że środki z UE mogą być rzeczywistym impulsem rozwoju gospodarczego samorządów. Dobre skorzystanie z pomocy nie jest jednoznaczne ze skonsumowaniem wszystkich potencjalnie dostępnych środków, lecz takim ich ukierunkowaniem, aby dotacje pozwoliły na realizację planów rozwoju zapisanych w strategiach. Trzeba podkreślić, że środki unijne powinny być dostosowane do wcześniej tworzonych planów, a nie na odwrót [Kopańska 2003, s. 55]. Społeczności lokalne i organy władzy samorządowej, przygotowując strategię rozwoju oraz jej polityki wykonawcze, powinny określić źródła finansowania celów i zadań. Rozdział środków z funduszy strukturalnych pomiędzy państwa członkowskie odbywa się w oparciu o trzy cele:

- promocja rozwoju i dostosowań strukturalnych regionów słabiej rozwiniętych;
- wsparcie przekształceń gospodarczych i społecznych obszarów o zaburzonej strukturze;
- wsparcie dostosowań i modernizacji polityki oraz systemów edukacji, szkoleń i zatrudnienia.

Polska została zakwalifikowana do pomocy w zakresie promocji rozwoju i dostosowań strukturalnych regionów słabiej rozwiniętych. Cel ten współrealizowany jest z funduszy strukturalnych oraz z Funduszu Spójności.

W celu zaprogramowania pomocy wspólnotowej i sprawnego jej rozdysponowania Polska przygotowała Narodowy Plan Rozwoju (NPR) na lata 2004-6

161

2006. Wprowadzono podział na działania: sektorowe programy operacyjne (SPO), a w przypadku wspierania rozwoju regionalnego - Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR). Program ten jest adresowany do samorządów lokalnych i regionalnych. Jego celem jest doprowadzenie do wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji, przy jednoczesnym umożliwieniu długofalowego rozwoju gospodarczego kraju. W okresie programowania 2007-2013 każde z województw będzie realizowało własny program operacyjny zarządzany przez samorzady województw [Monitor 05/2007, s. 53].

W październiku 2006 r. Rada Unii Europejskiej przyjęła dokument o nazwie Strategiczne Wytyczne Wspólnoty dla Spójności na lata 2007-2013, określający kierunki realizacji polityki spójności, definiujący cele i zakresy interwencji poszczególnych funduszy. W odpowiedzi na SWW kraje członkowskie przygotowały własne dokumenty zakładające strukturę korzystania ze środków UE w latach 2007-2013 w postaci Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia oraz wypływających z nich programów operacyjnych.

W Polsce NSRO funkcjonują pod nazwą Narodowa Strategia Spójności; ich zadaniem jest określenie priorytetów i obszarów oraz systemu wdrażania funduszy unijnych. Polska w tym okresie będzie największym beneficjentem europejskiej polityki spójności. W jej ramach może otrzymać ponad 67 mld euro podzielonych na interwencje Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności.

Celem strategicznym NSRO jest stworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospo-

darczej i przestrzennej. Cele założone w NSRO będą realizowane za pomocą czterech programów operacyjnych o charakterze ogólnokrajowym: Infrastruktura i Środowisko, Innowacyjna Gospodarka, Kapitał Ludzki, Pomoc Techniczna; jednego dla wschodnich terenów Polski : Rozwój Polski Wschodniej oraz szesnastu regionalnych programów operacyjnych, a także programów o charakterze międzynarodowym.

PO Rozwój Polski Wschodniej to pomoc rozwojowa przyznana przez Komisję Europejską dla pięciu regionów wschodniej Polski, wykazujących jednocześnie najniższe PKB na mieszkańca spośród wszystkich regionów Unii. Program będzie finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz dodatkowych środków rządowych. Program będzie dofinansowywał projekty inwestycyjne dotyczące wsparcia i rozwoju infrastruktury uczelni wyższych, w szczególności technicznych, oraz infrastruktury społeczeństwa informacyjnego, wspierania innowacyjności i nowoczesnych technologii w przedsiębiorstwach, a także promocji regionu. Ponadto w ramach programu będzie można realizować projekty poprawiające jakość miejskich systemów transportu

7

162

zbiorowego oraz inwestycje w: centra turystyki, targowe i kongresowe, infrastrukturę drogową i turystyczną.

Wszystkie programy operacyjne są podzielone na priorytety, a te na działania. Dla beneficjentów najważniejsze są działania programu operacyjnego. Dzięki nim wybierane są konkretne projekty, poprzez które gminy uzyskują wsparcie z funduszy strukturalnych na działania podejmowane w trzech głównych obszarach interwencji [Czerny, s.11]:

1. Środki na rozwój regionalny,
2. Środki na rozwój zasobów ludzkich,
3. Środki na rolnictwo i obszary wiejskie.

Beneficjentami pomocy w ramach Funduszu Spójności są samorządy terytorialne (gminy, związki gmin) oraz przedsiębiorstwa komunalne. Najbliższe lata wymagać będą wzmożonego wysiłku zarówno instytucji zaangażowanych we wdrażanie, jak i beneficjentów, ponieważ od 2007 r. równolegle realizowane są dwa duże programy pomocowe – Fundusz Spójności oraz Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko.

Zarówno beneficjenci, jak i instytucje zaangażowane we wdrażanie Funduszu Spójności w Polsce mają już bogate doświadczenie, które powinno się przełożyć na sprawniejsze wdrażanie projektów, odpowiednie tempo wydatkowania, a także rozwiązanie podstawowych problemów w realizacji inwestycji. Barię absorpcji środków Funduszu Spójności jest niedoszacowanie wartości projektów na etapie planowania, skutkujące niedoborem środków na dalszą realizację. Zakres pomocy unijnej jest bardzo szeroki, a jednostki samorządu terytorialnego są jej największym odbiorcą. Wynika to przede wszystkim z roli, jaką pełnią w rozwoju gospodarczym regionów na poziomie lokalnym. W związku z tym do nich należy przygotowanie najważniejszych projektów związanych z infrastrukturą.

4. Analiza udziału środków funduszy Unii Europejskiej w dochodach gmin w latach 2003 - 2007

Wielkość środków budżetowych, jakimi dysponuje samorząd gminny jest podstawowym czynnikiem określającym możliwości rozbudowy infrastruktury technicznej i zaspokajania potrzeb społecznych mieszkańców gminy. Tabela 1

przedstawia zadania inwestycyjne realizowane w gminach z udziałem środków unijnych w latach 2003 – 2007.

8

163

Tabela 1. Udział środków unijnych w dochodach budżetowych badanych gmin w latach 2003 - 2007

Beneficjent

Nazwa

zadania

Program

realizacji

Rok

realizacji

Środki

dotychczasowe

(w

zł)

Do

dochodów

gmin

ogółem

(w

zł)

Udział

środków

dotychczasowych

dotychczasowych

dotychczasowych

dotychczasowych

dotychczasowych

(w

zł)

Udział

środków

dotychczasowych

dotychczasowych

dotychczasowych

dotychczasowych

dotychczasowych

dotychczasowych

dotychczasowych

dotychczasowych

dotychczasowych

dotychczasowych

dotychczasowych

dotychczasowych

dotychczasowych

dotychczasowych

(w

%

)

Gm
in
a C
zarn
a

Budowa oczyszczalni ście-
ków w Głowaczowej z sie-
cią kanalizacji

SAPARD
2003 1 032 174
18 822 734
5,48

Budowa oczyszczalni ście-
ków z siecią kanalizacji i
przykanalików w Borowej

2004
1 014 018
18 811 530
8,58

Budowa sieci kanalizacji i
przykanalików w Chotowej

599 508
Budowa drogi gminnej
Stara Jastrzębka - Górny
Koniec

2005
342 269
24 500 797
2,38

Budowa drogi gminnej w
Przyborowie

125 670

Budowa drogi gminnej w
Żdżarach

114 547

Centrum Kulturalno -Infor-
matyczne w Chotowej

SPO

2006
285 883
25 464 201
1,12

Poszerzenie oferty tury-
styczno-kulturalnej w Czar-
nej poprzez rozwój infra-
struktury lokalnej (budowa
basenu)

ZPORR

2007
4 596 754

(plan)
28 564 699
(plan)
16,92
Rozbudowa ujęcia wody w
Żdżarach
123 149
Budowa kanalizacji sanitar-
nej w gminie Czarna;
FS
113 646
(plan)
Gm
in
a Ż
y
raków
Budowa kanalizacji w miej-
scowości Wola Wielka
SAPARD
2003
902 706
17 205 245
6,38
Budowa drogi w miejsco-
wości Zawierzbie
195 825
Budowa drogi Bobrowa -
Wola Żyrakowska
2004
315 167
18 960 031
4,47
Budowa drogi Nagoszyn -
Cieszęciny
532 926
9
164
Benefic-jent
Nazw
a zad
an
ia
Prog
ram
Rok
realizacji
Ś
ro
d

k
i u
n
ijne (w
zł)
Do
chody
g
m
iny
ogó
łem
(w
zł)
U
d
ział śro
d
ków u
n
ij-
nych
w do
cho
d
ach
g
m
iny ogó
łem (w
%
)
Gm
in
a Ż
y
raków
Budowa kanalizacji w Woli
Żyrakowskiej, Żyrakowie
i oczyszczalni ścieków w
Woli Żyrakowskiej
Kształtowanie centrum wsi
Zasów
PHARE
2005
1 477 023 22 441 473
6,58
2006
2 419 328
25 669 258

10,25

SPO

211 745

Budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Żyraków

FS

2007

2 719 380 28 564 699

9,52

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych za lata 2003 – 2007 badanych gmin

Realizowane przez gminy projekty stanowią inwestycje w infrastrukturę podstawową w celu zwiększenia konkurencyjności regionu. W badanych gminach poziom dochodów ogółem wykazuje tendencję wzrostową. W gminie Czarna w 2005 r. dochody ogółem zwiększyły się aż o 30% w porównaniu do 2004 r. W gminie Żyraków w tym samym okresie dochody wzrosły o 18%. Gminy są aktywne w pozyskiwaniu funduszy unijnych na realizację inwestycji. W latach 2003 – 2005 budżet zasilały dochody ze środków przedakcesyjnych, a od 2006 r. środki z funduszy strukturalnych. W 2003 r. udział funduszy unijnych wyniósł w gminie Czarna 5,48 %, a w 2007 r. 16,92 % ogółu dochodów gminy. W gminie Żyraków w 2003 r. udział środków unijnych wynosił - 6,38%, w 2006 r. – 10,25%, a w 2007 r. przewidziany jest na poziomie 9,52%. Badane gminy są bardzo dobrze zarządzane i prowadzą aktywną politykę rozwojową. W grudniu 2005 r. Rada Ministrów przyjęła Program naprawczy zwiększający absorpcję funduszy strukturalnych [Monitor 01/2007, s. 30]. W rezultacie wprowadzono uproszczenia w systemie wdrażania usprawniających proces rozliczeń środków UE oraz ograniczających obowiązki i obciążenia beneficjentów. Znaczna część dochodów gmin przeznaczona jest na wydatki podstawowe, a tylko nieznaczny odsetek przeznacza się na cele rozwojowe. Dlatego dla finansowania potrzeb rozwojowych konieczne jest pozyskiwanie dodatkowych środków. Gminy mogą je pozyskiwać w ramach krajowych fundacji i funduszy oraz zagranicznych środków pomocowych. Szczególne znaczenie, ze względu na wolumen pomocy, mają środki strukturalne.

Przedstawione poniżej zestawienie wydatków, tabela 3, obrazuje udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach w gminie Czarna i Żyraków.

10

165

Tabela 2. Wydatki gmin w latach 2003 - 2007

Beneficjent Rok realizacji

Wydatki gminy

ogółem

(w zł)

Wydatki inwestycyjne gminy (w zł)

Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach gminy ogółem

(w %)

Gm

in

a C
zarn
a
2003
18 804 982
5 475 120
29,12
2004
22 475 006
6 396 061
28,46
2005
23 058 110
4 485 889
19,45
2006
26 112 722
3 470 770
13,29
2007
29 610 360
8 878 702
29,99

Gm
in
a Ż
y
raków
2003
17 843 482
4 028 124
22,57
2004
19 689 921
3 289 445
16,71
2005
25 252 235
7 518 116
29,77
2006
26 427 018
6 248 240
23,64
2007
31 302 704
9 700 016
30,99

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych za lata 2003 – 2007
badanych gmin

W gminie Czarna w 2006 r. udział wydatków inwestycyjnych stanowi 13% wydatków gminy ogółem, a w 2007 r. wzrósł aż do 30%. W gminie Żyraków udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach gminy ogółem w 2006 r. wyniósł 24%, a w 2007 r. 31%. Udział środków pochodzących z funduszy europejskich stanowi znaczące źródło dochodów budżetów badanych gmin.

Gminy w Polsce nie miały szans w pełni efektywnie wykorzystać dostępnych z UE środków.

Zgodnie z raportem NIK, dotyczącym stopnia wykorzystania funduszy strukturalnych w Polsce na lata 2004-2006, niski stopień wykorzystania wynikał z następujących czynników:

- opóźnień w przygotowaniu aktów prawnych, wytycznych i procedur realizacji programów oraz konieczności ich ciągłej nowelizacji;
- zbyt skomplikowanych procedur, co utrudniało terminowe sporządzenie wniosków o płatność i refundację;
- nieprawidłowej organizacji pracy, dużej rotacji kadr.

5. Uwagi końcowe

Ważną rolę w procesie absorpcji środków pomocowych odgrywa sprawność instytucjonalna gmin, bowiem pozyskanie i efektywne wykorzystanie funduszy europejskich wymaga umiejętności sprawnego programowania, finansowania i monitorowania.

11

166

Według informacji podawanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego poziom kontraktacji w ramach wszystkich programów operacyjnych osiągnął na koniec grudnia 2006 r. średnio 91%. Możemy mówić o wyjątkowo skutecznym przebiegającym procesie wykorzystania środków unijnych.

Podstawową barierą absorpcji przez samorządy lokalne środków z UE jest zapewnienie odpowiednich środków publicznych na przygotowanie i sfinansowanie projektów inwestycyjnych w ramach tzw. wkładu własnego. Środki unijne wypłacane są na zasadzie refundacji wcześniej poniesionych wydatków. Poziom absorpcji środków europejskich zależy także od instytucjonalnego zaplecza prowadzonej polityki regionalnej. Doświadczenia z korzystania przez gminy z funduszy przedakcesyjnych wskazują, że wiele z nich nie podejmuje nawet starań o te fundusze. Przyczyna tkwi nie tylko w braku środków na współfinansowanie projektów. Pojawia się szereg warunków, którym nie mogą, a czasem nie chcą sprostać. Są to m. in. procedury perfekcyjnego przygotowania wniosków, poddanie się monitoringowi ze strony UE oraz zgodność wykonania fizycznego z finansowym.

Badane gminy rozpoczęły pozyskiwanie środków unijnych z funduszy przedakcesyjnych, a nabyte doświadczenia pomogły w skutecznym staraniu o środki dostępne z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności. Wysoki poziom absorpcji funduszy unijnych przez badane gminy pozwala na prowadzenie aktywnej polityki rozwojowej, a przedsiębiorczość oraz sprawne zarządzanie sprzyja pokonywaniu barier i pozyskiwaniu funduszy unijnych.

Literatura

1. Chmara M., Leksykon samorządu terytorialnego, Oficyna Wydawnicza Graf-Punkt, Warszawa 1999.
2. Czerny I., Kaliszu A., „Gazeta Samorządu i Administracji”, Sięgnij po euro. Programy Unii Europejskiej dla Polski, Warszawa 2004.
3. Kalisiak M., Roluch W., Działalność gospodarcza gmin i powiatu, Za-

chodnie Centrum Organizacyjne, Zielona Góra, 2000.

4. Kopańska A., Zewnętrzne źródła finansowania inwestycji jednostek samorządu terytorialnego, Centrum Doradztwa i Informacji Difin, Warszawa 2003.

5. Kornberger-Sokołowska E., Problemy pozyskiwania ośrodków unijnych przez polskie jednostki samorządowe, „Monitor Unii Europejskiej” nr 5/2007.

6. Kosek-Wojnar M., Surówka K., Finanse samorządu terytorialnego, Akademia Ekonomiczna Kraków, 2002.

7. Na co będziemy mogli przeznaczyć unijne ośrodki, „Monitor Unii Europejskiej” nr 3/07.

12

167

8. Nawrot B., Polski samorząd terytorialny w procesie integracji z Unią Europejską, Wydawnictwo Naukowe Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. A. Mickiewicza, Poznań, 2003.

9. Oręziak L., Finanse Unii Europejskiej, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004.

10. Patrzalek L., Finanse Samorządu Terytorialnego, Wydawnictwo AE im. Oskara Langego, Wrocław 2004.

11. Podsumowanie wypadu dobrze, „Monitor Unii Europejskiej” nr 1/2007.

12. Regionalne Programy Operacyjne na lata 2007 – 2013, „Monitor Unii Europejskiej” nr 5/2007.

13. Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, art. 158-162.

14. Weiss E., Zarządzanie projektami współfinansowanymi przez Unię Europejską, Wydawnictwo „I-Bis”, Wrocław 2003.

15. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, 1997, art. 164 ust. 1.

16. Ustawa z dnia 13 lipca 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, Dz. U. 2003 Nr 203, poz. 1966.

17. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, Dz. U. 2003 Nr 203, poz. 1996.

18. Ustawa z dnia 15 października 1985 r. Europejska Karta Samorządu Terytorialnego, Dz. U. 1994 Nr 124, poz. 607.

19. Ustawa z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej, Dz. U. 1997, nr 9, poz.43.

20. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, Dz. U. 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.

21. www.ue/fundusze/strukturalne.pl

22. www.fundacja-pe.org.pl

23. www.fundusze-strukturalne.pl

24. www.samorzad.pap.com.pl

25. www.bip.nik.gov.pl/pl/bip/wyniki_kontroli_wstep/inform2006/2006054

Budżet zadaniowy

jako narzędzie zarządzania finansami gminy¹

Streszczenie: Budżet zadaniowy jest narzędziem zarządzania finansami w gminie. Przyczynia się do zwiększenia efektywności i przejrzystości wykorzystania środków publicznych. W artykule podjęto próbę określenia roli budżetu zadaniowego w zarządzaniu gminą.

Task budget as a tool of financial management
in the commune

Słowa kluczowe: budżet, budżet zadaniowy, gmina, zarządzanie finansami

Abstract: Task budget is a method of financial management in the commune. Helps to increase efficiency and transparency in the use of public funds. The article attempts to identify the rank of the great performance budget management municipality.

Keywords: the budget, task budget, commune, financial management

Wstęp

Zasadniczym problemem, z którym boryka się każdy człowiek, organizacja czy jednostka samorządu terytorialnego, są pieniądze: skąd można je wziąć, jak zwiększyć ich ilość, jak je rozdzielić na realizację poszczególnych potrzeb, w jaki sposób uzyskać korzyści z ich posiadania? Metody pozyskiwania środków finansowych, a także ocena racjonalności gospodarowania tymi środkami przez władze lokalne stanowią główne aspekty zarządzania finansami gminy. Kluczowym elementem skutecznego zarządzania zasobami finansowymi jest prawidłowa konstrukcja budżetu.

Istota i zakres zarządzania finansami gminy

Zarządzanie jest rodzajem kierowania, które cechuje się prawem zarządzającego do decydowania lub współdecydowania o priorytetowych kierunkach rozwoju i podstawowych celach jednostki samorządowej²

1 Artykuł napisany pod opieką naukową dr Edyty Bombiak.

2 Dylewski M, Filipiak B., Gorzałczyńska-Koczkodaj M., Finanse samorządowe. Narzędzia, decyzje, procesy, PWE, Warszawa 2006, s. 56.

. Zarządzanie finansami

2

280

M. Gęsina

Seria: Administracja i Zarządzanie (31) 2015

ZN nr 104

gminy można zdefiniować jako wieloelementowy proces, polegający na podejmowaniu przez władze samorządowe różnych decyzji i działań ze sobą powiązanych.

Takie poczynania mają na celu maksymalizację ekonomicznych i społecznych efektów zgodnie z przyjętymi założeniami. To proces decyzyjny podporządkowany realizacji celu głównego samorządu, wykorzystujący pewne instrumenty, reguły i kryteria. Steruje przebiegiem zjawisk związanych z akumulowaniem i wydatkowaniem środków finansowych pozostawionych do dyspozycji gminy tak, aby umożliwiły najbardziej racjonalne zagospodarowanie tych funduszy³

Maria Jastrzębska definiuje zarządzanie finansami gminy jako całościowe zarządzanie środkami finansowymi, które ma na celu wykonanie wytycznych polityki finansowej jednostki samorządu, uzgadnianie realizacji tej polityki, nadzorowanie wykorzystania środków finansowych, a także ocenę rezultatów podjętych działań

.

4

Budżety samorządowe, w tym budżety gmin, stanowią podstawowy element finansów publicznych i są powiązane z politycznymi, ekonomicznymi i społecznymi funkcjami gmin. Gmina jako jednostka samorządu terytorialnego prowadzi niezależną gospodarkę finansową na podstawie budżetu, który opracowuje się corocznie. Budżet jest podstawowym planem dochodów i wydatków na rok kalendarzowy. Ma on na celu zaspokajanie potrzeb zbiorowości lokalnej i jest uchwalany przez organ stanowiący gminy i realizowany przez organ wykonawczy

Na podstawie przytoczonych definicji można stwierdzić, że istotą zarządzania finansami gminy jest podejmowanie decyzji finansowych przez organy stanowiące i wykonawcze oraz sposób, w jaki je podejmują, jak reagują na zmieniające się warunki i zwiększające się coraz bardziej wymagania społeczności lokalnej.

Budżet jako instrument zarządzania finansami gminy

5. Dochody budżetowe są kształtowane poprzez wysokość stawek, udzielanie ulg i zwolnień podatkowych, uzyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania. Wydatki budżetowe to pieniężny i zewnętrzny wyraz realizowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego zadań. Budżet jako narzędzie zarządzania gminą spełnia następujące funkcje⁶

- zarządzania,

:

- optymalizacji lub marnotrawstwa finansów publicznych,

- promocyjną,

- demokratyczną lub autokratyczną,

- integracyjną.

3 Wakuła M., Wybrane problemy zarządzania finansami gmin, Zeszyty Naukowe Akademii Podlaskiej Seria: Administracja i Zarządzanie Nr 82(9)/2009, Wydawnictwo Akademii Podlaskiej, Siedlce 2009, s. 110.

4 Jastrzębska M., Zarządzanie finansami gmin – aspekty teoretyczne, Wyd. UG, Gdańsk, 1999, s. 12.

5 Sałamacha A., Budżet gminy jako źródło realizacji zadań bieżących i celów rozwojowych na przykładzie gminy Biała Podlaska, [w:] M. Adamowicz (red.), Finanse publiczne w skali lokalnej i regionalnej, Wydawnictwo SGGW, Warszawa, 2002, s. 312.

6 Wakuła M, Wybrane..., op. cit., s. 114.

3

Budżet zadaniowy jako narzędzie zarządzania finansami gminy

281

ZN nr 104

Seria: Administracja i Zarządzanie (31) 2015

Funkcja zarządzania jest główną funkcją budżetu, ponieważ w warunkach gospodarki pieniężnej wszystkie dziedziny działalności gminy muszą mieć odzwierciedlenie w budżecie. Zakres funkcji zarządzania obejmuje⁷

• planowanie dochodów i wydatków,

:

• monitoring,

• kontrolę dochodów i wydatków pod względem merytorycznym i formalnym,

• możliwość podziału budżetu na część operacyjną i inwestycyjną,

• opracowywanie budżetu różnymi metodami,

• możliwość wydłużania i skracania okresów, na które jest sporządzany budżet.

Budżet odgrywa istotną rolę w funkcjonowaniu gminy. Poprawnie

skonstruowany jest źródłem informacji dla decydentów. Dzięki niemu podejmowane są odpowiednie decyzje dotyczące planów finansowych i inwestycji.

Dzięki budżetowi możliwe jest planowanie oraz kontrola dochodów i wydatków

gminy. Może być on także instrumentem promującym działalność JST, przez

co przyczynia się do pozyskania środków finansowych z zewnątrz.

Budżet zadaniowy – narzędzie racjonalizacji gospodarki finansowej JST

Najważniejszą cechą dobrego budżetu jest minimalizowanie rozbieżności między tym, co zostało zaplanowane w budżecie a tym, co zostało osiągnięte. Jednym z kluczowych narzędzi umożliwiających doskonalenie systemu zarządzania jednostkami samorządowymi jest budżet zadaniowy.

Budżet zadaniowy to plan finansowy lub innej jednostki samorządu terytorialnego, w którym przewidywane wydatki zostaną ujęte zgodnie z obowiązującą klasyfikacją budżetową. Wcześniej jednak administracja przygotowuje w postaci zadań budżetowych szczegółowe rzeczowo-finansowe plany zamierzeń, jakie mają zrealizować dysponenti. Celem przygotowania budżetu gminy lub innej jednostki samorządu terytorialnego w układzie zadań jest lepsze związanie wydatków z efektami, jakim mają one służyć⁸

Początki wprowadzania budżetu zadaniowego w Polsce sięgają roku 1994 kiedy w Krakowie rozpoczęto reformę metody planowania wydatków

.

9.

Przeprowadzone w latach dziewięćdziesiątych wdrożenia budżetu zadaniowego możliwe były dzięki realizacji programów finansowanych przez Agencję Rozwoju Międzynarodowego USAID (największy to zakończony w roku 2000 Local Government Partnership Program) oraz brytyjski fundusz Know-How Fund. W roku 2009 wdrażaniem budżetu zadaniowego objęto 6 powiatów i 11 gmin województwa zachodniopomorskiego w ramach projektu finansowanego w ramach Priorytetu V (Dobre Rządzenie) Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Działanie 5.2. Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego¹⁰

7 Owsiak S. (red.), Budżet władz lokalnych, PWE, Warszawa, 2002, s. 32.

8 Pakoński K. (red.), Budżet. Zintegrowane zarządzanie finansami Poradnik dla gmin-3. Wydawnictwo Municipium, Warszawa, 2000, s.16.

9 Owsiak S., Budżet..., op. cit, s. 131.

10 http://www.budzet-zadaniowy.com/budzet_zadaniowy_w_samorzadach/index.html, stan na 2.01.2015

.

4

282

M. Gęsina

Seria: Administracja i Zarządzanie (31) 2015

ZN nr 104

Jak sama nazwa wskazuje, budżet zadaniowy ma określić:

- zadania jednostki terytorialnej do osiągnięcia w roku budżetowym, opisując cel realizacji i zaistniałą potrzebę jego realizacji,
- w określonym terminie kolejność oraz sposób wykonania inwestycji,
- osoby odpowiedzialne za wykonanie ustalonych zadań,
- szczegółowy kosztorys zamierzonych inwestycji, w tym podanie dodatkowych źródeł finansowania większych projektów.

Istotą budżetu zadaniowego jest podwyższanie efektywności wydatkowania finansów samorządowych. Budżet ten pozwala na osiągnięcie takich wyników, ponieważ¹¹

- stanowi skuteczne narzędzie zarządzania w jednostkach samorządu terytorialnego, ukierunkowane na osiągnięcie zaplanowanych celów,

:

- dostarcza informacji o kosztach i wskaźnikach ekonomicznych poszczególnych usług finansowanych z budżetu,

- zwiększa wiarygodność jednostki samorządu terytorialnego w oczach kredytodawców,
- poprawia terminowość realizacji zadań, bo realizatorzy są wcześniej przygotowani do ich wykonania,
- pozwala podejmować lepsze decyzje i skuteczniej nadzorować postępy, a co za tym idzie – prowadzić skuteczną politykę kadrową,
- znacznie poprawia postać dokumentu budżetowego jako narzędzia komunikacji z mieszkańcami,
- dysponent otrzymuje wstępny limit środków, wewnątrz którego planuje; niezależnie od tego, czy chce zaproponować powiększenie wydatków czy nie, musi jasno określić, jaki będzie rezultat wydatków i jak zostanie zmierzony,
- oprócz rozliczenia środków następuje rozliczenie efektywności zrealizowania zadania,
- wymaga więcej pracy przy staranniejszym planowaniu i rejestracji kosztów, ale przyczynia się do znacznie efektywniejszego wydawania pieniędzy.

Budżet typu zadaniowego jako instrument racjonalizacji zarządzania jednostką samorządu terytorialnego charakteryzuje się swoimi zasadami, które mówią, że¹²

a) konstrukcja budżetu musi odzwierciedlać priorytety ustalone na dany rok i uchwalone odpowiednio wcześniej,

:

b) projekt budżetu ma być oparty na szczegółowych planach zadań opracowanych według jednakowych zasad, o łącznym koszcie równym sumie wydatków w klasyfikacji budżetowej,

c) wielkości i kierunki wydatkowanych środków mają wyraźnie wynikać ze sprecyzowanych i sparametryzowanych celów,

d) dla wszystkich zadań budżetowych musi być sporządzona kalkulacja kosztu całkowitego; zadania te charakteryzują ponadto inne parametry, takie jak: zakres rzeczowy, plan realizacji, wskaźnik efektywności oraz harmonogram,

11 Pakoński K. (red.), Budżet..., op. cit., s. 25.

12 Owsiak S., Budżet..., op. cit., s. 94-95.

5

Budżet zadaniowy jako narzędzie zarządzania finansami gminy

283

ZN nr 104

Seria: Administracja i Zarządzanie (31) 2015

e) sprawozdawczość musi pozwalać na porównanie poniesionych nakładów z osiągniętymi w danym okresie opisanymi efektami,

f) dokument budżetowy musi zapewniać szerokiej grupie odbiorców dostęp do informacji oraz możliwość oceny przyjętych przez decydentów założeń,

g) całość procesu budżetowego JST muszą regulować przyjęte procedury i narzędzia służące obiektywizacji oraz racjonalizacji procesu zarządzania jej finansami.

Dla każdej części budżetowej metodyka budżetu zadaniowego przewiduje następujące poziomy klasyfikacji zadaniowej¹³

- Zadanie – tworzy główną jednostkę klasyfikacji budżetowej i grupuje wydatki;

:

- Podzadanie – to niższy stopień klasyfikacji, przypisane zostają do niego wydatki służące realizacji celów zadania;
- Działanie – to najniższy stopień klasyfikacji o charakterze operacyjnym, jest podstawowym ogniwem umożliwiającym osiągnięcie celu podzadania.

Poprzez zadanie budżetowe można rozumieć czynność, której rezultatem jest wypełnienie wieloletnich celów gminy oraz zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnej. Zadania sprecyzowane w budżecie zadaniowym powinny być identyczne z budżetem uchwalanym w układzie klasyfikacji budżetowej.¹⁴

- rodzaj;

Planowanie zadań to proces szczegółowego określenia: co, w jaki sposób, za ile, przez kogo i w jakim czasie zostanie zrobione. Każde zadanie jest identyfikowane za pomocą niepowtarzalnej w ramach danej jednostki nazwy zadania. Nazwa ta powinna odzwierciedlać treść zadania.

Zadania można podzielić ze względu na:

- odbiorcę produktu;
- czas realizacji.

Dla każdego zadania określa się:

- produkt, czyli wynik bezpośredni w ujęciu ilościowym;
- zasoby, jakie przewiduje się zaangażować;
- wskaźniki efektywności dla zmierzenia wydajności i skuteczności;
- harmonogram działań i wydatków z uwzględnieniem klasyfikacji budżetowej wymaganą ustawą o finansach publicznych.

Założeniem budżetu zadaniowego jest wprowadzenie zarządzania środkami publicznymi poprzez odpowiednio skonkretyzowane i zhierarchizowane cele na rzecz osiągnięcia określonych rezultatów.

Każde z zadań w budżecie zadaniowym zawiera:

- określony ilościowo cel,
- przewidziane do wykonania przedsięwzięcia,
- harmonogram realizacji działań i wydatków,

13 Świrski A., Budżet zadaniowy jako metoda planowania budżetu w jednostkach samorządu terytorialnego, Zeszyty Naukowe Akademii Podlaskiej Seria: Administracja i Zarządzanie Nr 83 (10) 2009, Wydawnictwo Akademii Podlaskiej, Siedlce 2009, s. 194.

14 Tamże, s.194.

6

284

M. Gęsina

Seria: Administracja i Zarządzanie (31) 2015

ZN nr 104

- określenie zamierzonych skutków jakościowych,
- kalkulację kosztów, obejmującą środki własne, zakupy i zlecenia,
- określenie osoby odpowiedzialnej za realizację zadania.

Wszystkie te potrzeby przeprowadzane są według określonych procedur np. kontroli kosztów czy procedur związanych z wykonaniem zadań. W procesie tworzenia budżetu zadaniowego na szczeblu samorządowym istotną wagę przywiązuje się do szerokich konsultacji społecznych, opisu dokonanych wyborów oraz proponuje wariantowe prezentacje¹⁵

Budżet zadaniowy pozwala na ustalenie, które zadania są najważniejsze dla realizacji określonych celów, oraz za pomocą mierników ukazuje, w jakim

stopniu zostały one wykonane

.

16 . Stworzenie wskaźników odpowiadających realizowanym celom stanowi sprawę kluczową dla zwiększenia skuteczności zarządzania finansami gminy. Ogół mierników możliwych do wykorzystania w budżecie zadaniowym można podzielić na mierniki¹⁷

- produktu (w jednostkach fizycznych lub finansowych) – odzwierciedlają produkty materialne i usługi, które otrzymuje beneficjent w wyniku realizacji zadania – stanowią więc one bezpośrednią konsekwencję działań w ramach realizacji poszczególnych zadań w krótkim okresie;

:

- rezultatu – mierzą efekty (skutki) uzyskane w wyniku działań objętych zadaniem, realizowanych za pomocą odpowiednich wydatków;
- oddziaływania – odzwierciedlają wieloletnie konsekwencje realizacji zadania. Mogą one mierzyć bezpośrednie skutki wdrażania zadania uwidaczniające się po dłuższym okresie;
- skuteczności – mierzą stopień uzyskania założonych celów;
- efektywności – mierzą zależność pomiędzy nakładami i otrzymanymi efektami.

Mierniki wykorzystywane do oceny stopnia realizacji celu powinny być¹⁸
- spójne z miernikami określonymi dla innych poziomów klasyfikacji budżetowej w układzie zadaniowym,

:

- wiarygodne i zrozumiałe dla osób nie posiadających szczegółowej znajomości problemu,
- łatwe do monitorowania,
- akceptowalne przez jednostki realizujące określony cel,
- odpowiednie ilościowo, a więc ograniczające zakres wskaźników do minimum obejmującego pole obserwacji.

Podstawową zaletą budżetowania zadaniowego jest zwiększenie kontroli w zakresie wykonania zadań i efektywności wydatkowania środków publicznych na dane działanie. Skuteczność realizacji działań mierzona jest za pomocą mierników, które pokazują, na jakim poziomie jest dane zadanie w procesie jego realizacji. Budżet zadaniowy umożliwia powiązanie podziału środków

15 Chojna-Duch E., Polskie prawo finansowe. Finanse publiczne. Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa, 2006, s. 254.

16 Lubińska T., Budżet zadaniowy w Polsce: reorientacja z wydatkowania na zarządzanie pieniędzmi publicznymi, wyd. Difin, Warszawa, 2007, s. 26.

17 Skoczylas W., Mierniki monitorowania celów i zadań jednostki samorządu terytorialnego, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 669, Szczecin 2011, s. 177.

18 Tamże, s. 177.

7

Budżet zadaniowy jako narzędzie zarządzania finansami gminy
285

ZN nr 104

Seria: Administracja i Zarządzanie (31) 2015

z jasno wyrażonymi oczekiwaniami oraz pozwala na określenie procedur, które powodują, że decyzje o podziale środków są przejrzyste i czytelne. Oprócz tego budżet ten dzieli obowiązki w zakresie wykonania poszczególnych zadań pomiędzy konkretne osoby w ramach struktur samorządowych, dzięki czemu

łatwiej znaleźć osobę odpowiedzialną za realizację konkretnego zadania.

Zakończenie

Obecnie coraz więcej samorządów przykłada wagę do skuteczniejszego dysponowania swoimi dochodami. Wprowadzenie elementów budżetu w układzie zadaniowym w gminach, którego istotą jest zarządzanie środkami publicznymi poprzez odpowiednio skonkretyzowane cele, przyczynia się do udoskonalenia systemu zarządzania finansami. Realizacja budżetu zadaniowego prowadzi do bardziej efektywnej alokacji środków publicznych, co wiąże się z lepszym zaspokajaniem potrzeb mieszkańców gminy. Wymienione w artykule zalety i właściwości budżetu zadaniowego są bardzo ważne z punktu widzenia racjonalizacji zarządzania finansami w gminie.

Bibliografia

- Chojna-Duch E., Polskie prawo finansowe. Finanse publiczne. Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2006.
- Dylewski M., Filipiak B., Gorzałczyńska-Koczkodaj M., Finanse samorządowe. Narzędzia, decyzje, procesy, PWE, Warszawa 2006.
- Jastrzębska M., Zarządzanie finansami gmin – aspekty teoretyczne, Wyd. UG, Gdańsk 1999.
- Lubińska T., Budżet zadaniowy w Polsce: reorientacja z wydatkowania na zarządzanie pieniędzmi publicznymi, wyd. Difin, Warszawa 2007.
- Owsiak S. (red.), Budżet władz lokalnych, PWE, Warszawa 2002.
- Pakoński K. (red.), Budżet. Zintegrowane zarządzanie finansami Poradnik dla gmin-3. Wydawnictwo Municipium, Warszawa 2000.
- Sałamacha A., Budżet gminy jako źródło realizacji zadań bieżących i celów rozwojowych na przykładzie gminy Biała Podlaska, [w:] M. Adamowicz (red.), Finanse publiczne w skali lokalnej i regionalnej, Wydawnictwo SGW, Warszawa 2002.
- Skoczylas W., Mierniki monitorowania celów i zadań jednostki samorządu terytorialnego, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 669, Szczecin 2011.
- Świrski A., Budżet zadaniowy jako metoda planowania budżetu w jednostkach samorządu terytorialnego, Zeszyty Naukowe Akademii Podlaskiej, Seria: Administracja i Zarządzanie Nr 83 (10) 2009, Wyd. Akademii Podlaskiej, Siedlce 2009.
- Wakuła M., Wybrane problemy zarządzania finansami gmin, Zeszyty Naukowe Akademii Podlaskiej Seria: Administracja i Zarządzanie Nr 82(9) 2009, Wydawnictwo Akademii Podlaskiej, Siedlce 2009.
- http://www.budzetzadaniowy.com/budzet_zadaniowy_w_samorzadach/index.html